

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 30. avgusta 1882.

Obseg: Živ plot iz belega trnja. — Gnoj za travnike. — Naša živinoreja. — Sadje obirati. — Gospodarjem na znanje. — Načrt za konjsko dirko, katera se vrši v nedeljo 10. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v Žavcu (v savinjski dolini). — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Socijalisti — roparji. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Živ plot iz belega trnja.

O koristnosti žive ograje pisalo in predavalo se je uže toliko, da bi bilo odveč, o tem še kaj več spregovoriti. Tudi o tem, s katero vrsto rastlin naj se zasadi živ plot, se dá mnogo govoriti in navesti se dá mnogo na hvalo gabru, smreki, Kristusovemu trnju, belemu trnju, vrbi itd.

Pisatelj teh vrstic ima pri svojem posestvu trojni živ plot in vsakemu se dá reči nekaj posebne hvale.

Dveh reči pa gospodar ne sme nikdar prezirati pri živem plotu: Prvič naj si izbere za živ plot tisto rastlino, katera se najboljše prilaga dotičnemu svetu, sila v takih rečeh nikoli nič ne velja. Kakor sadjerejec prazno slamo mlati, ako v mrzli kraj sili marellice in vinsko trto, ali v legah, kjer sadje redno pozebuje, sili občutljive orehe, češnje itd., ravno tako pri živem plotu brez vspeha siliš vrbo na suh kraj, v močvirje pa grmovje, ki ljubi sušo. — Drugo, kar se ne sme nikdar prezirati, je to, da živ plot le tedaj veselo in lepo raste, kedar se mu dobro postreže.

Kamor se ima živ plot zasaditi, skopati je treba uže v jeseni primerno globok graben, in ako prst ni sama na sebi dobra, mora se nadomestiti z dobro prstjo, kakor pri sajenji sadnega drevja; nadalje je mladim rastikam treba zadostne opore, treba je rednega okopavanja in rednega obrezavanja; le tedaj bo plot lep, raščec in gost.

Poskušalo se je pa posebno pri belem trnju, kaj je boljše saditi v živ plot, ali iz semena izrejene sadike ali stareje, prosto raščee grmovje? — Skušnja pokazala je, da se iz semena izrejene rastike zmiraj lepše razraščajo, tedaj vselej dajó lepši plot. Ako se pa hočejo za živ plot rabiti stareje, morebiti uže obsekane rastike, treba je paziti, da se ne vzamejo v ta namen zeló stare rastike, ampak kolikor moč mlajše; te naj se o pravem času obsekajo še v jeseni, spomladi se izkopljejo, korenine se lepo osnažijo in obrežejo, posajati se morajo toliko globoko, kolikor globoko so rastle poprej in nikakor se ne smejo saditi pregosto.

Opre in druge postrežbe v začetku tudi stare rastike potrebujejo enako onim iz semena izrejenim. Ako se starim rastikam tako postreže, prekosijo semenska v marsikaterem oziru, pred vsem hitreje zagosté plot, hi-

treje in krepkeje se razraščajo, ker so v deblu močnejše od semenskih, zato pa pri njih tudi prej odpade potreba opore oziroma začasne ograje.

Ako se tedaj s starimi rastikami vé primerno postopati, prekosé one v vsakem oziru semenske sadike, razun lepote, ker razraščajo se semenske sadike zmiraj naravnejše in lepše, stare rastike pa vsikako dajo hitreje gost in močan živ plot.

Gnoj za travnike.

Zadnje številke „Novic“ govorile so v več spisih, kako travnikom pomagati, in so pri teh obravnavah najbolj naglašale vodo in kompost, opominjale so gospodarje posebno na to, da naj gnoja po nevednosti ali nemarnosti ne spuščajo memo svojih posestev, naj ob času nalivov in deževja skušajo vjeti vsaj žlahni gnoj, katerega v neizmernih množinah voda odnaša iz višin na nižave.

Kako uže sto in tisuče let narava zemljo našo zravnavava, višine znižava, nižine zvišava, vidimo povsod in posebno tam, kjer se višina in nižina dotikate. Na mali neravni njivi ali na takem travniku zbira se največ prsti, največ gnoja, sploh vsega premičnega površja v nižinah; v teh se kaže, ako niso premočvirna, ravno zato tudi največa rodovitnost. Ta prikazen ponavlja se po večem polji oziroma skupini zemljišč, pri celih občinah, krajih in deželah. Najbolj živa priča tega ravnjanja narave so nam podonavske nižine, Ogerska, posebno Banat in vse druge nižine proti in krog Črnega morja. Enako podobo kažejo lombardo-beneške nižine ob reki Po, egipčanske nižine na bregovih reke Nil in tako enako po vseh delih sveta. Neizmerna rodovitnost vseh teh nižin znana je vsemu svetu, zvana pa tudi pot, po kateri jim dohaja tako bogata rodovitnost, namreč po vodi. — To nam pa tudi kaže, kje dobimo po najložji poti in kje največ gnoja, namreč v vodi.

Pri tem je jasno, da bistra čista voda nima gnoja, vsaj ne mnogo, ampak čem gosteja in bolj nesnažna je voda, tem bogateja je gnoja. Vsakemu je znano, da najboljši travniki ravno od tod dobivajo svojo veliko rodovitnost, da jih vsako leto za nekoliko časa preplavi gosta rujava voda. Ako imamo tedaj travnike v tako ugodni legi, da jih moremo redno preplaviti s tako vodo, ni nam treba za drugo skrbeti, kakor da jih denemo pod vodo, kedar nam voda ne umaže trave, tedaj ne